

Küsimused ja vastused koroonavaktsiini kohta

Koroonapass on kasutusel ka Soomes. Üha enam tööandjaid ja asutusi nõuavad koroonapassi. Kas sinu koroonapass on korras?

KÜSIMUS

- 1. Kas koroonavaktsiin võib põhjustada viljatust?**
- 2. Kui ma olen juba koroonahaiguse läbi põdenud, miks ma pean end veel vaktsineerima?**
- 3. Koroonavaktsiin võib põhjustada veretrombe, millest see tuleneb?**
- 4. Olen kuulnud, et koroonavaktsiinide kohta ei ole täpselt teada, kui kaua nende mõju immuunsüsteemile kestab. Kas see on tõsi?**
- 5. Millest tuleneb see, et koroonavaktsineerimisel räägitakse juba ka kolmandast doosist? Kas on võimalik, et edaspidi on vaja ka kolmandat või nn tõhustusdoosi?**
- 6. Millest on koroonavaktsiin tehtud, kas see sisaldab sigadelt pärinevaid aineid?**
- 7. Olen kuulnud, et koroonavaktsiinide eesmärk on maailmas inimeste arvu vähendada, kas see on tõsi?**
- 8. Kas koroonavaktsiin võib tekitada haigusi nagu peavalu, südameatakk, valu jalgades, väsimus jne?**
- 9. Kuidas on võimalik, et koroonavaktsiinid valmisid nii kiiresti?**
- 10. Mis vahe on AstraZeneca, Pfizeri, Moderna ja Johnson & Johnsoni koroonavaktsiinidel?**

VASTUS

Praeguste uuringute ja kasutuskogemuse põhjal ei ole ühegi koroonavaktsiini puhul viljakust puudutavat mõju täheldatud.

Läbi põetud koroonahaigus annab haiguse vastu kaitse 6–12 kuuks. Selline kaitse siiski aja jooksul väheneb. Koroonahaiguse läbipõdenute kaitse haiguse vastu pikeneb, kui manustada lisaks koroonavaktsiini.

AstraZeneca vaktsiinil Vaxzevria on leitud väga harva esinev kõrvalmõju, mille puhul tekib veresoonte ummistusi ja samas esineb ka sisemisi verejookse. Muude Soomes kasutatavate koroonavaktsiinide puhul ei ole vere hüübimise probleeme täheldatud.

Täielikult vaktsineeritudel püsib kaitse haiguse vastu vähemalt pool aastat pärast vaktsineerimist, kuid kaitse muteerunud viiruse tüvede, nt delta variandi tekitatava nakkuse vastu nõrgeneb. Kaitse kestus mõjutab esimese ja teise vaktsineerimise vahe (mida lühem vahe, seda kiiremini kaitse väheneb), vaktsineeritu vanus, muud haigused ja kasutatavad ravimid.

Kuna kahe doosi vaktsiini manustamisel ei kesta riskirühmade kaitse kauem kui 6 kuud, on THL sotsiaal- ja tervishoiuministeeriumile soovitanud, et tugeva immuunpuudulikkusega inimestele, nt vähihaigetele ja siirdatud elundiga inimestele süstitakse veel üks doos. Kolmandat ehk tõhustusdoosi soovitatakse ka neile, kes said koroonavaktsineerimise programmi alguses süste 3–4-nädalase vahega.

Soomes kasutatavad vaktsiinid loomseid aineid ei sisalda. mRNA tehnoloogial põhinevad vaktsiinid sisaldavad nn sõnumikandja RNA-d ning rasva, mille sisse on RNA pakitud.

Need on vandenõuteooriatesse uskuvate inimeste väited, millel mingit tõepõhja ei ole. Koroonavaktsiin ei mõjuta inimese viljakust ega raseduse kulgu.

Koroonavaktsiin võib osale inimestele tekitada kergemaid kõrvalnähte nagu peavalu, liiges- ja lihavalu, palavik ja väsimus. Kõik sellised kõrvalnähud on mööduvad. Ei ole leitud, et koroonavaktsiin võiks põhjustada südameatakke.

Koroonavaktsiini väljatöötamine toimus üheaegselt üle kogu maailma ja selle arendamist on püütud ka majanduslikult toetada. Ravimiametid on uuringute tulemusi hinnanud kohe pärast nende saamist. Turule lubamine on toimunud paindlikumalt ja kiiremini.

AstraZeneca ja Johnson & Johnsoni koroonavaktsiinid kasutavad adenoviiruse vektoreid ning Pfizeri ja Moderna vaktsiinid on loodud mRNA baasil. Adenoviiruse vektoriga vaktsiinide puhul viib ohutu ja paljunemisvõimetu viirus koroonaviiruse ogavalgu koodi lihaskraku.

KÜSIMUS

11. **Kas koroonavaktsiin võib põhjustada südamehaigusi või kas neil on omavahelisi seoseid?**
12. **Kas koroonavaktsiinis on sees viirus või mis muid aineid kehasse süstitakse??**
13. **Kas võib end lasta vaktsineerida kahe erineva tootja vaktsiinidega, nt AstraZeneca ja siis Pfizer?**
14. **Kas ka rasedad ja imetavad emad võivad end vaktsineerida?**
15. **Kui on külmetushaigus või muid haigusnähte, kas siis võib vaktsineerida?**
16. **Kui keegi on koroonahaigusest paranenud, kas ta võib kohe end vaktsineerida või kas pärast läbipõdemist tuleb vaktsiini saamiseks teatud aeg oodata?**
17. **Kui keegi on põdenud koroonat ja saanud esimese vaktsiinidoosi, kas siis võib jätta teise vaktsiinidoosi süstimata?**

VASTUS

mRNA-vaktsiini saanutel on väga harva kõrvalmõjuna täheldatud südamelihase põletikku ehk müokardiiti ja südamepauna põletikku ehk perikardiiti. Pärast vaktsineerimist on need avaldunud ennekõike noorte meeste puhul ja sümptomid on tekkinud tavaliselt kaks nädalat pärast vaktsineerimist. Juhtumeid on esinenud rohkem pärast teist vaktsineerimist. Sümptomid on olnud kerged ja patsiendid on hästi paranenud.

Soomes ei ole kasutusel selliseid vaktsiine, mis sisaldaksid koroonaviirust või selle osi. Selliseid vaktsiine on kasutusel mujal, näiteks Hiinas. Soomes on kasutusel mRNA ja adenoviiruse baasil vaktsiinid, mille toimet on kirjeldatud vastuses küsimusele 14.

Erinevate tootjate vaktsiinide kasutamine esimesel ja teisel vaktsineerimisel tekitab organismis tõhusa kaitse koroonaviiruse infektsiooni vastu. Kahte erinevat vaktsiini saanute puhul ei ole täheldatud rohkem kõrvalmõjusid kui ühte vaktsiini saanute puhul ning ka vaktsiini kaitsetoime on olnud sama hea.

Rasedad võivad end vaktsineerida raseduse mistahes faasis. Koroonavaktsiini võib manustada ka imetamise ajal. Vaktsiin on ohutu nii rasedale naisele endale kui ka arenevale lapsele. Raseduse teises pooles on naised suuremas ohus koroonahaiguse tõsiste tagajärgede suhtes kui sama vanad mitterasedad naised.

Külmetusnähtudega ei tohiks vaktsineerima minna. Vaktsineerimine tuleks tervenemiseni edasi lükata.

Kui haiguse sümptomid on möödunud ja karantiin lõppenud, võib end kohe ka vaktsineerida. Vaktsineerimisega ei ole siiski väga kiiret, sest koroonahaiguse läbipõdemine annab kaitse 6–12 kuuks.

Praeguste teadmiste kohaselt saavad koroonat läbipõdenud ühe vaktsiinidoosiga sama hea kaitse kui teised kahe doosiga, seepärast ei pea läbipõdenud teist doosi manustama. Kui kavatsete reisida välismaale, tuleks siiski kontrollida, millised on sihtkohamaa riiki lubamise reeglid - kas piisab haiguse läbipõdemisest ja ühest vaktsiinidoosist või tuleb lisaks teha ka test.

Varsinais-Suomen
Viro-keskus ry

